

A Study on preschool children empowerment patterns and methods importance against social deviances

Mahshid Mehrjoo, Mohammad Nourian, Nozar Nahkai, Dariush Norouzi

¹ PhD Student of Educational Sciences, Curriculum Development, Islamic Azad University, South Tehran Branch, Tehran, Iran.

² Associate Professor, Management and Curriculum Department, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Islamic Azad University, South Tehran Branch, Tehran, Iran.

³ Professor of Kerman Medical Sciences University, Kerman, Iran.

⁴ Associate Professor, Educational Technology Department, Allame Tabatabai University, Tehran, Iran.

Abstract

The purpose of this study was to investigate the importance, patterns and methods of educating and empowering preschool children against social deviances, which has been done using a qualitative research approach and synthesis research method. The research field includes 94 internal articles from 1999 to 2019 with keywords such as Children's Empowerment, Preschool Education Importance, Injuries and Social Deviations, Preschool Curriculum, Life Skills and Social Skills, and 94 foreign articles from 1999 to 2019 which, after screening, 71 cases were selected as a research sample using purposive method. The results show that the necessity to empower children against social deviances can be classified into 10 categories: Emotional and personality development and mental health increasing, behavioral disorders reduction and individual and social adjustment increasing, self-confidence and individual independence increasing, individual abilities and creativity growth, individual, communication and social skills development, moral and educational necessity, development Child self-care, life skills and social relationships development and increase participation, educational and cultural necessities and economic necessities. Regarding the models and methods of individual and personality empowerment, two general models have been proposed by theorists: "children's personal and personality empowerment increasing" and "life skills and social skills improvement". for the first model "training and strengthening self-awareness and self-knowing" "Psychological children empowerment and teaching religious beliefs and values" and for the second model, methods of "teaching life skills and teaching social skills" have been proposed.

Keywords: Empowerment patterns and methods, Social deviances, Curriculum, Preschool

مطالعه الگوها و روش‌های توانمندسازی کودکان دوره پیش‌دبستانی، برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی

مهشید مهرجو، محمد نوریان^{*}، نوذر نخعی، داریوش نوروزی

^۱ دانشجوی دکتری علوم تربیتی، گرایش برنامه‌ریزی درسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران.

^۲ دانشیار گروه مدیریت و برنامه‌ریزی درسی دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران.

^۳ استاد دانشگاه علوم پزشکی کرمان متخصص پزشکی اجتماعی، کرمان، ایران.

^۴ دانشیار گروه تکنولوژی آموزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی اهمیت، الگوها و روش‌های آموزش و توانمندسازی کودکان پیش‌دبستانی برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی بود که با استفاده از رویکرد پژوهش کیفی و روش سنتز پژوهی انجام شده است. حوزه پژوهش، مقالات داخلی از سال ۱۳۷۸ تا ۱۳۹۸ شمسی، با کلیدواژه‌های توانمندسازی کودکان، اهمیت آموزش‌های پیش‌دبستانی، آسیب‌های اجتماعی، برنامه درسی پیش‌دبستان، مهارت‌های زندگی و مهارت‌های اجتماعی و مقالات خارجی از سال ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۹ میلادی با همان کلیدواژه‌ها، به تعداد ۹۴ منبع را شامل می‌گردد که پس از اعمال غربالگری ۷۱ مورد به‌عنوان نمونه پژوهش با استفاده از روش هدفمند انتخاب شدند. نتایج استخراج شده نشان می‌دهد که ضرورت توانمندسازی کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی را می‌توان در ۱۰ طبقه دسته‌بندی نمود: رشد عاطفی و شخصیتی و افزایش سلامت روانی، کاهش اختلالات رفتاری و افزایش سازگاری فردی و اجتماعی، رشد اعتمادبه‌نفس و استقلال فردی، افزایش توانمندی‌ها و خلاقیت‌های فردی، رشد مهارت‌های فردی، ارتباطی و اجتماعی، ضرورت‌های اخلاقی و تربیتی، توسعه خود مراقبتی کودکان، رشد مهارت‌های زندگی و روابط اجتماعی و افزایش مشارکت‌پذیری، ضرورت‌های آموزشی و فرهنگی و ضرورت‌های اقتصادی. در خصوص الگوها و روش‌های توانمندسازی فردی و شخصیتی، دو الگوی کلی توسط صاحب‌نظران "افزایش توانمندی فردی و شخصیتی کودکان" و "ارتقای مهارت‌های زندگی و مهارت‌های اجتماعی" پیشنهاد شده است که برای الگوی اول روش‌های "آموزش و تقویت خودآگاهی و شناخت خود، توانمندسازی روان‌شناختی کودکان و آموزش باورها و ارزش‌های دینی" و برای الگوی دوم روش‌های "آموزش مهارت‌های زندگی و آموزش مهارت‌های اجتماعی" مطرح شده است.

واژه‌های کلیدی: الگوها و روش‌های توانمندسازی، آسیب‌های اجتماعی، برنامه درسی، دوره پیش‌دبستانی

مقدمه

مدرسه را به‌عنوان نخستین محیط اجتماعی می‌شناسند که کودک بعد از خانواده وارد آن می‌گردد. از طرف دیگر گسترش روزافزون آسیب‌های اجتماعی (ترک تحصیل، فرار از مدرسه، اعتیاد به انواع مواد مخدر به‌ویژه مواد مخدر صنعتی و شیمیایی، شیوع انحرافات اخلاقی، سرقت، تشکیل گروه‌های معارض، وندالیسم و...) به‌ویژه در سال‌های اخیر در بین دانش‌آموزان و همچنین شیوع آسیب‌های آشکار و پنهان، افزایش قابل توجه بزهکاری‌ها و کج‌روی‌های اجتماعی و آلودگی‌های اخلاقی، به‌ویژه در میان جوانان و نوجوانان جامعه و ضرورت چاره‌اندیشی اساسی در قبال آن، اهمیت نهاد آموزش و پرورش در زمینه پیشگیری از آسیب‌ها را، بیش از پیش آشکار ساخته است (Navabinejad, 2012).

همچنین صاحب‌نظران آسیب‌های اجتماعی در این زمینه به آسیب‌هایی که در دوره مدرسه به افراد وارد می‌شود نیز اشاره کرده‌اند: به نظر Rajabipour and al. (2016) از آنجاکه کودکان و نوجوانان بخش حساس و تقریباً طولانی از عمر خود را در مدرسه و یا دانشگاه می‌گذرانند و در همین حال به غیر از مواد درسی، آموزش‌های متفاوتی را به‌طور مستقیم و غیرمستقیم در مدارس فرامی‌گیرند، بنابراین آموزش و پرورش و مشخصاً نهاد مدرسه، موقعیت ممتاز و خاصی را در روند جامعه‌پذیری و یادگیری به خود اختصاص داده است.

طبق نظر Barbara Wooton (1953) (به نقل از Sotoude, 2019): "بسیاری از بزهکاران در طول سال‌های تحصیل از مدرسه غیبت غیرموجه داشته‌اند و همچنین این احتمال وجود دارد که بخش فوق‌العاده بزرگی از آن‌ها به خانواده‌های ازهم‌پاشیده تعلق داشته باشند. به‌طور کلی، چنین دانش‌آموزانی از لحاظ تندرستی ضعیف‌تر از دانش‌آموزان عادی نیستند، ولی پیشرفت تحصیلی آنان احتمالاً کمتر بوده است؛ با این حال، بسیاری از کج‌روان در مدرسه خوشنام نبوده‌اند. البته، ممکن است این بدنامی از پیش‌داوری معلمان که

آسیب‌های اجتماعی که گاهی با عنوان انحرافات اجتماعی، مسائل اجتماعی و کج‌روی‌های اجتماعی (Social deviances یا Social problems یا Social harms) نیز از آن‌ها یاد می‌شود، همواره برای جوامع معضلات بسیاری را به همراه داشته است. این آسیب‌ها طیف وسیعی از مسائل را تشکیل می‌دهند؛ جامعه‌شناسان بر این باورند که آسیب اجتماعی به هر نوع عمل فردی یا جمعی اطلاق می‌شود که در چارچوب اصول اخلاقی و قواعد عام عمل جمعی رسمی و غیررسمی جامعه، محل فعالیت کنش‌گران قرار نمی‌گیرد و در نتیجه با منع قانونی و یا قبح اخلاقی و اجتماعی روبه‌رو می‌گردد (Abdollahi, 2011).

صاحب‌نظران و متخصصان حوزه جامعه‌شناسی و رفاه اجتماعی (Hosseini, 2011), (Sotoude, 2015), (Veron & Bernard, 2006), (Mondale, 2003) معتقدند که سرنوشت آینده جامعه و کودکان و نوجوانان و میزان تأثیرپذیری آن‌ها از آسیب‌های اجتماعی، به نحوه عملکرد بزرگسالان و نهادهای اجتماعی‌کننده‌ای مانند خانواده، آموزش و پرورش، نهادهای مذهبی، دولت و رسانه‌های جمعی و میزان توانایی این نهادها در رابطه با ایجاد شایستگی‌ها و مهارت‌های اجتماعی لازم در آن‌ها برای زندگی اجتماعی بهنجار، بستگی دارد؛ بنابراین همان‌طور که گفته شده، نقش آموزش و پرورش در مدیریت، کنترل و پیشگیری از بروز آسیب‌های اجتماعی حائز اهمیت است.

آموزش و پرورش، از نهادهای مهم، در تحقق بخشی به آرمان‌ها و اهداف انسانی، فرهنگی، علمی، اجتماعی و اقتصادی هر جامعه محسوب می‌شود (Jafari Harandi, 2019). (Sotoude, 2015) در مهم‌ترین اثر خود تحت عنوان "آسیب‌شناسی اجتماعی" و نیز (Veron & Bernard, 2006) در مقاله خود با عنوان "کاربرد آر. ای. بی. تی در مدارس" (REBT: Rational Emotive Behavioral approaches To childhood disorders)

مربوط به اطلاع آنان از بزهکاری این افراد بوده، ناشی شده باشد".

در کشور ما نیز اهمیت مدیریت، کاهش و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، به‌ویژه ۵ آسیب اجتماعی دارای اولویت که عبارت‌اند از مواد مخدر و اعتیاد، طلاق، حاشیه‌نشینی، مفاسد اخلاقی و اجتماعی و مناطق حاد و بحرانی، با همراهی و همکاری نهادهای اجتماعی گوناگون از جمله آموزش و پرورش، برای مسئولین مشخص و مبرهن شده است. به‌طوری‌که مقام معظم رهبری، رئیس‌جمهور را رئیس شورای اجتماعی کشور تعیین فرمودند و خواستار اجرای طرح‌های مفید و مؤثر به‌منظور کنترل، مدیریت و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی شده‌اند (Information Center of the Ministry of Interior, 2016) که به دنبال این دستور طرح تقسیم‌کار ملی (۱۳۹۵) تصویب شد که بخشی از وظایف آن بر عهده آموزش و پرورش است.

در سایر اسناد بالادستی و پشتیبان به‌عنوان مثال، "برنامه ششم توسعه"، نیز برای مدیریت، کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی به‌صورت مستقیم به نقش مهم نهاد آموزش و پرورش اشاره شده است:

"ماده ۸۰: دولت مکلف است طبق قوانین مربوطه و مصوبات شورای اجتماعی به‌منظور پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی، نسبت به تهیه طرح جامع کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی با اولویت اعتیاد، طلاق، حاشیه‌نشینی، کودکان کار و مفاسد اخلاقی مشتمل بر محورهای ذیل اقدام کند به‌گونه‌ای که آسیب‌های اجتماعی در انتهای برنامه به بیست و پنج درصد (۲۵٪) میزان کنونی کاهش یابد: بند الف - ۱: پیشگیری اولیه از بروز آسیب‌های اجتماعی از طریق: اصلاح برنامه‌ها و متون درسی دوره آموزش عمومی و پیش‌بینی آموزش‌های اجتماعی و ارتقای مهارت‌های زندگی" (Plan 2016 Iran Sixth Development)

از سوی دیگر در "سند راهبردی تحول نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران" که تحت عنوان "سند تحول بنیادین آموزش و پرورش" شناخته

می‌شود نیز به نقش حیاتی آموزش و پرورش در مسائل اجتماعی و نهادینه کردن ارزش‌ها از کودکی، پرداخته شده است. به‌عنوان مثال بند ۸ فصل ششم می‌گوید: بصیرت و تعالی در زمینه‌های گوناگون عبادی - اخلاقی، اعتقادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی؛ و یا بند ۱۰ از همان فصل که می‌گوید: ارتقای جایگاه نظام تعلیم و تربیت کشور به‌عنوان مهم‌ترین نهاد تربیت نیروی انسانی و مولد سرمایه اجتماعی و یا راهکار ۵/۱ - که با تأکید بر تعمیم دوره پیش‌دبستانی به‌ویژه در مناطق محروم و نیازمند، اهمیت این موضوعات را خاطرنشان می‌کند (Fundamental Transformation document of education 2010).

همچنین یکی از ابعاد مهم "سند ملی رشد و تکامل همه‌جانبه دوران ابتدای کودکی" تقویت بعد اجتماعی کودکان است و دو عضو از اعضای کمیته راهبری این سند "وزارت آموزش و پرورش" و "سازمان بهزیستی" می‌باشند، این موضوع نشان‌دهنده اهمیت است که دوران کودکی داشته و آموزش‌های این دوره می‌تواند به‌عنوان سرمایه‌گذاری‌های بلندمدتی محسوب شود که در آینده نتیجه این آموزش‌ها در جامعه نمایان خواهد شد (National Document on Early Childhood Comprehensive Growth and Development, 2013).

بنابراین اهمیت و ضرورت آموزش و پرورش در دوره پیش از دبستان و برنامه درسی مطلوب این دوره باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد (Mofidi, 2014). مطالعات نشان داده‌اند که بیشترین میزان یادگیری کودکان در دوران پیش از دبستان اتفاق می‌افتد (Hitz Heydari & Hoseyni, 2005)، به نقل از (Sadatmand, 2018 و آموزش و پرورش پیش از دبستان می‌تواند یادگیری و تحول (Development) کودکان را بهبود بخشد (Aos, Lieb & Ramey et al, 2000, Barnett, Mayfield & Pennucci, 2004, Camilli, Vargas, Rayan & Barnett 2010 به نقل از Hoseyni, Heydari & Sadatmand 2018).

کودکان و نیل به اهداف فوق ایفا می‌نمایند (Kelly & Alaghband, 2014, Barker, 2016, Mofidi, 2014, Caroli, 2014, and Goli et al, 2015) آموزش و پرورش پیش از دبستان را آموزشی می‌دانند که از زمان تولد آغاز شده و تا شروع سال‌های دبستان یعنی در پایان شش سالگی ادامه می‌یابد. در چنین سال‌هایی کودکان مراحل مهم و حساس زندگی خود را از لحاظ شخصیتی، اجتماعی و آموزشی پشت سر می‌گذارند. لذا معتقدند که یک برنامه درسی مناسب در این دوره، تجاربی محرک برای رشد ذهنی، زبانی، جسمی، اجتماعی و عاطفی کودکان فراهم می‌آورد و آن‌ها را در مقابل آسیب‌های اجتماعی توانمند می‌سازد (Mofidi, 2014).

از جمله برنامه‌های درسی موفق در زمینه توانمندسازی کودکان که آموزش آن‌ها از سنین پیش‌دبستان و ابتدایی آغاز شده است می‌توان به برنامه درسی "همکاری خانه و مدرسه" یا فست (FAST: Families and schools Together)، برنامه درسی "آموزش مهارت‌های زندگی" و برنامه درسی "مصون‌سازی" اشاره کرد که امروزه در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه ارائه می‌شوند (Balde and Francis, 1998, Warner & Smith, 2015, McDonald, 2017, Alexander, 2019 Yari (2010), Abdollahi & Hosseini (2011), Sotoude (2015) & Ritzer & Giddnes (2014) همکاران، توانمندسازی در راستای پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی را فرآیندی می‌دانند که طی آن مجموعه اقدامات با هدف بازتوانی و قادرسازی افراد و گروه‌های در معرض آسیب و افراد آسیب‌دیده اجتماعی و خانواده آنان انجام می‌شود تا با کسب استقلال نسبی به زندگی سالم و مناسب در جامعه ادامه دهند، به گونه‌ای که امکان بازگشت مجدد آن‌ها به آسیب‌های اجتماعی وجود نداشته یا به حداقل رسانده شود و از گرایش سایر افراد مرتبط با آن‌ها به آسیب‌های اجتماعی جلوگیری کند.

این دوره به دلیل اهمیتی که در رشد روان‌شناختی، اجتماعی و تربیتی کودکان دارد، حائز اهمیت است. بر همین اساس و بر مبنای تعریف سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی کشور (۱۳۹۴) دوره پیش‌دبستانی شامل "دوره‌ای دو ساله است که کودکان گروه سنی ۴ تا ۶ سال را تحت پوشش برنامه‌های تربیتی قرار می‌دهد (Asadi, 2016). اهمیت توجه به این گروه سنی زمانی پررنگ‌تر می‌شود که بر اساس تجربیات و بررسی‌های روان‌شناختی و تربیتی می‌توان گفت سال‌های اولیه زندگی کودکان نقش اساسی در رشد و پرورش آنان ایفا می‌نماید، چراکه ۸۰ درصد شخصیت کودک ظرف شش سال اولیه حیات او شکل می‌گیرد (Seif, 1395).

فقدان برنامه‌های جامع و راهبردی (استراتژیک) برای پیشگیری از مشکلات و آسیب‌های اجتماعی، یکی از ضعف‌های مهم و جدی دوره پیش‌دبستان است. از طرف دیگر بخشی از آسیب‌های اجتماعی شامل کودکان دوره پیش‌دبستانی نیز می‌شود. در شرایط فعلی وزارت آموزش و پرورش و سازمان بهزیستی به‌عنوان دو رکن اساسی آموزش در این سطح هستند که با توجه به اهداف کلی جمهوری اسلامی ایران و دیدگاه‌های برنامه ریزان شورای عالی انقلاب فرهنگی، به رشد همه‌جانبه کودکان در بررسی اهداف توجه دارند و برای رفع کمبودها، محرومیت‌ها و زمینه‌های فرهنگی کودکان هدف‌هایی را تعیین کرده‌اند. پنجمین هدف کلی دوره پیش‌دبستانی که در اساسنامه دوره پیش‌دبستانی در ششصد و نود و نهمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۲۸ به تصویب رسیده "ایجاد رفتارهای مطلوب فردی و اجتماعی در کودکان" است (Textbooks Planning and Compilation Office, 2015).

در حقیقت اولین ارتباطات انسانی، اجتماعی کودکان در دوران پیش‌دبستانی شکل می‌گیرد، لذا توجه دقیق و مناسب به کودکان، به رشد و شکوفایی استعدادها و آن‌ها کمک می‌کند. مراکز پیش‌دبستانی و مربیان این مراکز، نقش اساسی و حیاتی در تربیت و رشد شخصیت

بروز آسیب‌های اجتماعی و کنترل آن‌ها غیرقابل انکار است.

اما آنچه در این پژوهش به‌عنوان مسئله مطرح است، با توجه به اینکه درباره اهمیت، الگوها و روش توانمندسازی کودکان پیش‌دبستانی برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی مباحث گوناگونی از طرف متخصصین و صاحب‌نظران مطرح شده است، این است که ترکیب و جمع‌بندی دیدگاه‌ها و نظریات تخصصی صاحب‌نظران درباره اهمیت، الگوها و روش‌های توانمندسازی کدام است؟

روش پژوهش

به‌منظور پاسخگویی به سؤال پژوهش مبنی بر اینکه چه الگوها و روش‌هایی به‌منظور توانمندسازی کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی ارائه شده و نتیجه واحد همه یافته‌های پژوهشی گذشته چیست، از روش سنتز پژوهی که هدف آن عملیاتی کردن این اصل است که علم، قابلیت تجمیع یا تراکم (Cumulative) نظام‌مند دانش‌های تولید شده پیشین را دارد (Chalmers, Hedges & Cooper, 2002) به نقل از Talae & Bozorgi 2015، استفاده شده است. چراکه در نظر گرفتن پژوهش‌ها به‌صورت منفرد، نه تنها گاهی اوقات تکلیف‌کنشگر را در قبال سؤالی تعیین نمی‌کند بلکه یافته‌هایی گاهی ضدونقیض، سبب گمراهی او می‌گردد؟ (Pring, 2000)، به نقل از Talae & Bozorgi 2015).

آنچه در پژوهش حاضر مدنظر است ارائه نمونه‌ای از سنتز پژوهی نظام‌مند یافته‌های مقالات داخلی و خارجی انجام شده به روش کیفی است تا بدین روش سؤالات این پژوهش پاسخ داده شود.

در این روش ابتدا پژوهش‌های ۲۰ سال اخیر در این روش ابتدا میدان پژوهش شامل مقالات منتشرشده در حوزه آموزش پیش‌دبستانی طی ۲۰ سال اخیر، (منابع داخلی از سال ۱۳۷۷ تا ۱۳۹۷ شمسی و منابع خارجی

از نگاهی دیگر می‌توان گفت دو رویکرد متفاوت در جهت پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی وجود دارد: رویکرد «توانمندسازی گروه‌های در معرض خطر» و «نظارت و حمایت کردن از گروه‌های آسیب‌دیده». Giddens (2010) و Aghabakhshi (2013) بر این باور هستند که رویکرد دوم به جای دست‌یاریگر، دستی برای صدقه دادن دراز می‌کند و این موجب پیدایش بروکراسی‌های بی‌دروپیکری می‌شود که با مسائل اجتماعی در اوج وخامت آن‌ها کلنچار می‌رود، نه اینکه از مسائل اجتماعی در مراحل اولیه و جنینی جلوگیری کند. چنین رهیافتی نشان داده که در کاهش فقر یا باز توزیع درآمد در میان جمعیت موفق نیست لذا امروزه رهیافت و رویکرد توانمندسازی افراد و گروه‌های در معرض آسیب یکی از مهم‌ترین روش‌های پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی محسوب می‌گردد و یکی از راه‌های ارائه آن آموزش و پرورش است.

اگر بر پایه نظریه صاحب‌نظران به این باور برسیم که آموزش و پرورش در پیشگیری و کنترل آسیب‌های اجتماعی نقش بسزایی دارد باید اجزا مدرسه را مدنظر قرار داده و به مدرسه نگاه سیستمی داشته باشیم. طبق نظر (Safi, Alhosseini, Mehrmohammadi, 2013) و (Ping Meng, 2006) اجزا سیستم یک واحد آموزشی عبارت‌اند از:

- ورودی‌های سیستم مدرسه
- فرآیندهای مدرسه
- خروجی‌های سیستم مدرسه
- بازخورد

برنامه درسی (Curriculum) به‌عنوان محتوایی که می‌تواند مورد توجه ویژه و کمک‌کننده باشد، در قسمت دوم (فرایندها) جای می‌گیرد. البته عده دیگری از صاحب‌نظران مانند Saylor, Alexander (1997) and Louise (1990) Scalback نیز برنامه درسی را جزو ورودی‌های سیستم مدرسه به حساب می‌آورند. در هر صورت برنامه درسی در هر قسمتی که قرار داشته باشد ضرورت و اهمیت آن در پیشگیری از

همان‌طور که ذکر شد چارچوب و مبنای نظری این مقاله، سنتز پژوهی پژوهش‌های مرتبط پیشین است که با تحلیل محتوای استقرایی و سپس فراترکیب از تحلیل‌های انجام شده همراه است.

برای فراهم آوردن اطلاعات مورد نیاز، از فرم کاربرگ طراحی شده توسط پژوهشگر استفاده شد. این فرم با توجه به اطلاعات مورد نیاز از سه بخش اطلاعات کتاب‌شناسی، اطلاعات روش‌شناختی و اطلاعات لازم برای یافته‌های به دست آمده تدوین و طراحی گردیده است. در بعد کتاب‌شناختی اطلاعاتی چون عنوان پژوهش، نوع اثر، نویسنده، مقطع تحصیلی، محل و سال چاپ دیده شده است. در ضمن برای اطمینان از کدگذاری‌ها از دو نفر ارزیاب برای کدگذاری مجدد یافته استفاده شده و به منظور تعیین پایایی از ضریب کاپای کوهن استفاده شده است که نتایج نشان می‌دهد در این پژوهش میزان توافق بین کدگذاری در ارزشیابان، عدد ۰/۸۴ است که تبیین‌کننده ۸۴ درصد توافق بین ارزشیابان است. همچنین برای تحلیل داده‌ها از روش کدگذاری باز و محوری و از نرم‌افزار ان ویو (Nvivo-8) استفاده شده است.

از سال ۱۹۹۸ تا ۲۰۱۸ (میلادی) با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب، واکاوی محتوایی و دسته‌بندی گردیده است و سپس پژوهش‌هایی که با موضوع ارتباط و مشابهت بیشتری داشته و معیارهای مدنظر را دارا بوده‌اند، انتخاب و سنتزی از یافته‌های آنان طبق اصول تلفیق، بازاندیشی و بازآرایی داده‌ها، ارائه گردیده است. در این مرحله برای جمع‌آوری داده‌ها عمدتاً از روش کتابخانه‌ای و اسنادی استفاده شده است. ابتدا از طریق جستجوی اینترنتی ۹۴ مقاله که با هدف بررسی آموزش پیش‌دبستانی انجام شده بودند و در نشریات معتبر به چاپ رسیده‌اند انتخاب گردید که پس از فرآیند غربالگری طی دو مرحله‌ای داوری و گزینش شدند؛ که پس از اتمام مرحله غربالگری، ۸۲ مطالعه برای ورود به مرحله بعد باقی ماند. مجدد ۷۱ مقاله به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شد. پس از آن کدگذاری و طبقه‌بندی اطلاعاتی که از پژوهش‌های مورد بررسی به دست آمده است، انجام شد و الگوها پایه‌های نظری و مضامین اصلی استخراج گردید این کار به‌وسیله کدگذاری محوری با مرتب کردن درآمیختن و سازمان‌دهی انبوهی از داده‌ها انجام گردید.

جدول ۱. مراحل انجام سنتز پژوهشی

مرحله	زیر مرحله	توضیحات در مورد پژوهش حاضر
مرحله اول مشخص کردن پژوهش‌هایی که مقرر است از یافته‌های آن‌ها استفاده شود.	الف) تعیین پارامترهای جستجو همانند تاریخ انتشار و نوع پژوهش	بعد از ۱۹۹۸ (۱۳۷۷) باشد، به جز اسناد بالادستی و پشتیبان؛ گستره جغرافیایی: سراسر دنیا؛ نوع پژوهش: مطالعات تجربی و ارزشیابانه نوع اسناد: مقالات داوری شده و گزارش‌های دولتی مبتنی بر شواهد تجربی
	ب) تعیین معیارهای انتخاب اسناد گردآوری شده از مرحله قبل	مرتبط بودن با سؤالات پژوهش حاضر، کیفیت پژوهش از نظر اعتبار ابزارهای تحقیق به کاررفته و اعتبار روش‌های تحلیل استفاده شده، پژوهش‌های کمی متقن با حجم نمونه بالا و طولی بودن طرح تحقیق یا پژوهش‌های کیفی دقیق و عمیق
	ج) تعیین راهبردهای جستجوی اسناد و پایگاه‌ها	تدوین کلیدواژه‌های مرتبط با موضوع و تعیین پایگاه‌های داده‌ای ذیل: Eric, ProQuest, AEI, BEI, SID, Roshd, Science Direct, Doaj, Civilica, Noormags, Magiran
مرحله دوم نقد نظام‌مند اسناد منتخب	الف) غربالگری درشت	چکیده اسناد خوانده شد و بر اساس دو معیار کلی و "باز" کیفیت و "مرتبط بودن" انتخاب شدند. (۹۴ مقاله)
	ب) غربالگری ریز	کل متن اسناد، مورد مذاقه قرار گرفت و با توجه به دو معیار فوق دست به انتخاب زده شد. (۷۱ مقاله)
مرحله سوم سنتز؛ خلق چیزی جدید از عناصر جدا از هم	ج) واکاوی	اسناد به‌نوعی تشریح فیزیولوژیک شده و قطعات مختلف آن‌ها در خانه‌های جدول تشریح قرار گرفتند.
	سنتز پژوهی تجمیعی	بخش یافته‌های اسناد منتخب درباره موضوع با هم یک جا شدند، سپس با بازخوانی‌های مکرر و دقیق و همچنین مقایسه یافته‌های مشابه و متناقض، دسته‌بندی این داده‌ها در ذیل مضامینی بزرگ‌تر انجام شد.

یافته‌های پژوهش

بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده و تجمیع یافته‌های پژوهشی داخلی و خارجی انجام شده از سوی نظریه‌پردازان و پژوهشگران، رشد عاطفی و شخصیتی و افزایش سلامت روانی کودکان به‌عنوان یکی از ابعاد مهم در رابطه با ضرورت پرداختن به توانمندسازی در مقابل آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی مورد توجه و تأکید قرار گرفته است.

سؤال اول: تجمیع یافته‌های پژوهشی چه ابعادی برای ضرورت و اهمیت پرداختن به توانمندسازی کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی مطرح می‌کند؟ پاسخ به سؤال داور محترم: با توجه به فرآیند تحلیل محتوای کیفی ابعاد از داده‌ها استخراج گردیده است.

جدول ۲. طبقه‌بندی و کدگذاری مقوله‌های مربوط به رشد عاطفی و شخصیتی و افزایش سلامت روانی کودکان

طبقه	کد	منبع	ردیف
رشد عاطفی و شخصیتی و افزایش سلامت روانی کودکان	رشد عاطفی و روان‌شناختی	Fazli, Rokhsare (2015), Shirkhani, Tahereh (2016), Mansoorian, Mohammad Reza (2017), Armand, Mohammad et al. (2015), Harken Yulia (2002), Hashemi, Ahkad et al. (2015)	۱
	رشد و ثبات شخصیت کودکان	Shamshiri Babak (2019), Karimzade, Mansoure (2018), Fazli, Rokhsare (2018), Kian, Marjan (2011), Vamaghi, Roshanak et al. (2009), Razavi, Abdolhamid et al. (2013), Benjamin Bloom and Et al. (2016), Stephen Elliott (2009)	۲
	افزایش سلامت روانی	Ebrahimi, Ali Akbar (2013), Mohammadi, Naima et al. (2017), Javadi, Farzaneh et al. (2016), Loris Malagashi et al. (2015), Mondal Puja (2011)	۳

شاخص بعدی کاهش اختلالات رفتاری و افزایش سازگاری فردی و اجتماعی در کودکان به‌عنوان یکی از ابعاد مهم در رابطه با ضرورت پرداختن به توانمندسازی در مقابل آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی است.

جدول ۳. طبقه‌بندی و کدگذاری مقوله‌های مربوط به کاهش اختلالات رفتاری و افزایش سازگاری فردی و اجتماعی در کودکان

طبقه	کد	منبع	ردیف
کاهش اختلالات رفتاری و سازگاری فردی و اجتماعی در کودکان	کاهش رفتارهای پرخاشگرایانه در کودکان	Moradi Fatemeh (2018), Abdi, Behshte (2008), Hawkins Arthur (2013), Kakabrai Keivan (2018)	۱
	کاهش اختلالات رفتاری کودکان	Emami Al Agha Shirin (2018), Mohseni Shaban (2017), Mohammadi, Naima et al. (2017), Hossein, Alipour Soleimani (2014), Bozgar et al. (2012), Vernon & Bernard (2006)	۲
	افزایش سازگاری فردی و روانی	Najafi, Mahmood et al. (2013), Namjoo, Seyed Fateme (2009), Mohammadi Farsani, Fariborz (2017)	۳

همچنین رشد اعتمادبه‌نفس و استقلال فردی کودکان به‌عنوان یکی از ابعاد مهم در رابطه با ضرورت پرداختن به توانمندسازی در مقابل آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی مورد توجه و تأکید قرار گرفته است.

جدول ۴. طبقه‌بندی و کدگذاری مقوله‌های مربوط به رشد اعتمادبه‌نفس و استقلال فردی کودکان

ردیف	منبع	کد	طبقه
۱	Zeinalpour Samira (2018), Shirkhani, Tahereh (2016), Armand, Mohammad et al. (2013), Mahmoudi, Mansour (2016), Ebrahimi, Ali Akbar (2013), Morrison Georgan (2007)	رشد اعتمادبه‌نفس	رشد اعتمادبه‌نفس و استقلال فردی کودکان
۲	Mirzaei, Amir Hamzeh (2017), Yasemi, Sedigheh et al. (2015), Giorgson Jan et al. (2013)	حفظ استقلال فردی	

مهم در رابطه با ضرورت پرداختن به توانمندسازی برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی مورد توجه و تأکید قرار گرفته است.

بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده و تجمیع یافته‌های پژوهشی داخلی و خارجی انجام شده از سوی نظریه‌پردازان و پژوهشگران، افزایش توانمندی‌ها و خلاقیت‌های فردی در کودکان به‌عنوان یکی از ابعاد

جدول ۵. طبقه‌بندی و کدگذاری مقوله‌های مربوط به افزایش توانمندی‌ها و خلاقیت‌های فردی در کودکان

ردیف	منبع	کد	طبقه
۱	Kadriyanpour, Samane (2018), Yasami, Sedighe et al. (2015), Mousavi Chalak, Hassan (2006), Johnny Nicole et al. (2016), Ninoby, Corpez et al. (2016)	رشد قابلیت‌ها و توانمندی‌های عاطفی و روان‌شناختی کودکان	افزایش توانمندی‌ها و خلاقیت‌های فردی در کودکان
۲	Hasanvand, Bagher et al. (2015), Mohammadi Farsani, Fariborz (2017), Haneh Winkle (2004), Loris Malagashi et al. (2015)	افزایش خلاقیت فردی	

توانمندسازی کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی در بعد مهارت‌های فردی، ارتباطی و اجتماعی معرفی و تبیین شده‌اند.

مؤلفه‌های "رشد مهارت‌های کلامی و اطلاعاتی، آمادگی فردی برای تغییر و همچنین رشد مهارت‌های ارتباطی کودکان" نیز به‌عنوان ضرورت‌های پرداختن به

جدول ۶. طبقه‌بندی و کدگذاری مقوله‌های مربوط به رشد مهارت‌های فردی، ارتباطی و اجتماعی کودکان

ردیف	منبع	کد	طبقه
۱	Maleki Fateme (2018), Tonkar Nooran (2013)	رشد مهارت‌های کلامی و اطلاعاتی کودکان	رشد مهارت‌های فردی، ارتباطی و اجتماعی کودکان
۲	Jonathan Becker (2016), Morrison Georgan (2007)	آمادگی فردی برای تغییر	
۳	Rachel Benn (2016), Caroline Gooden (2013)	رشد مهارت‌های ارتباطی	

پژوهشی داخلی و خارجی انجام شده از سوی نظریه‌پردازان و پژوهشگران در خصوص ضرورت پرداختن به توانمندسازی کودکان در مقابل آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی در بعد اخلاقی و تربیتی کودکان، مؤلفه‌های "تقویت باروها و ارزش‌های

بعد اخلاقی و تربیتی کودکان نیز به‌عنوان یکی از ابعاد مهم در رابطه با ضرورت پرداختن به توانمندسازی برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی مورد توجه و تأکید قرار گرفته است. با توجه به اطلاعات استخراج شده و تجمیع یافته‌های

اخلاقی، کاهش مشکلات اخلاقی و بهبود منش فردی، بهبود و اصلاح روش‌های تربیتی و همچنین کاهش مشکلات تربیتی و اصلاح رفتار کودکان " به‌عنوان مهم‌ترین ضرورت‌های پرداختن به توانمندسازی کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی در بعد اخلاقی و تربیتی در کودکان معرفی و تبیین شده‌اند.

جدول ۷. طبقه‌بندی و کدگذاری مقوله‌های مربوط به بعد اخلاقی و تربیتی کودکان

ردیف	منبع	کد	طبقه
۱	Jafari, Alireza (2014), Abdi, Moheshteh (2008), Refahi, Jaleh (2008), Samuel Son et al. (2008), Hashemi, Ahmad et al. (2017), Zein Alipour Samira (2018), Shamshiri, Babak (2018), Karimzade, Mansoure (2017), Hossein, Alipour Soleimani (2014), Hanewinkel (2004)	تقویت باروها و ارزش‌های اخلاقی	بعد اخلاقی و تربیتی کودکان
۲	SamuelSun et al. (2008), Hashemi, Ahmad et al. (2017), Moradi Fatemeh (2015), Mansoorian, Mohammad Reza (2017)	کاهش مشکلات اخلاقی و بهبود منش فردی	
۳	Hashemi, Ahmad et al. (2017), Moradi Fateme (2015), Steiner Waldorf et al. (2015), Hanewinkel (2004)	بهبود و اصلاح روش‌های تربیتی	
۴	Emami Al-Agha Shirin (2019), Ghadrianpour Samaneh (2019), Mansoorian Mohammadreza (2017), Hanewinkel (2004)	کاهش مشکلات تربیتی و اصلاح رفتار کودکان	

توسعه خود مراقبتی در کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی به‌عنوان یکی از ابعاد مهم در رابطه با ضرورت پرداختن به توانمندسازی برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی شاخص بعدی است.

جدول ۸. طبقه‌بندی و کدگذاری مقوله‌های مربوط به ایمن‌سازی کودکان در مقابل آسیب‌های اجتماعی

ردیف	منبع	کد	طبقه
۱	Mahmoudi, Mansour (2016), Moradi, Fateme (2018), Shirkhani, Tahere (2016), Hedayati, Mostafa(2016), Javadi, Farzane and Colleagues (2016), Hasanvand, Bagher et al. (2015), Hossein Alipour-Soleymani (2014), Najafi, Mahmood et al. (2013) Kian, Marjan (2011), Namjoo, Seyedeh Fatemeh (2009), Wamaghi, Roshanak and Hamkaran (2009), Maleki, Hassan (2001), Razavi, Abdolhamid and Hamkaran (2015), Mousavi Chel Nicholson, Hassan (2006), Giorgson John et al. (2013), Ninoby Corpe et al. (2016), Harkenken, Yulia (2002), Stephen, Elliott (2009)	افزایش و ارتقای سازگاری اجتماعی	توسعه خودمراقبتی کودکان
۲	Akbar nezhad Gholamreza (2017), Mirzaei Reza (2017), Mohseni Shaban (2017), Mohammadi, Naima And colleagues (2017), Yasami, Sedigheh et al. (2015), Talae, Ebrahim et al. (2015), Ebrahimi, Ghavam et al. (2015) 2015), Mohammadi Farsani, Fariborz (2017), Refahi, Jaleh 2008, Caroline Gooden (2013), Condos Reeves (2010), Mondal Puja (2011), Buteubon et al. (2006)	کاهش آسیب‌پذیری اجتماعی	
۳	Mansourian, Mohammad Reza (2017), Kakabrai, Keivan (2018), Karimzade, Mansoure (2017), Rachel Benn (2016), Tonker Nooran (2013), Morrison, Georger (2007), Samuel, Son et al. (2008)	افزایش توانمندی کودکان در خود مراقبتی	
۴	Najjarpour Nosratabadi, Narges (2014), HafezNama, Mohammad et al. (2014), Abdi, Besteh et al. (2008), Fouladi, Mohammad (2005), Mohammadi Farsani, Fariborz (2017), Loan Shek, Roshanak Et al. (2009), Johnny, Nicole et al. (2016), Hawkins, Arthur (2013), Jian, Pink et al. (2011), Vernon and Bernard (2006)	افزایش سلامت اجتماعی	

بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده از سوی نظریه‌پردازان و پژوهشگران، بعد رشد مهارت‌های زندگی و روابط اجتماعی و افزایش مشارکت‌پذیری کودکان به‌عنوان یکی از ابعاد مهم در رابطه با ضرورت پرداختن به توانمندسازی کودکان دوره پیش‌دبستانی، برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی مورد توجه و تأکید قرار گرفته است.

جدول ۹. طبقه‌بندی و کدگذاری مقوله‌های مربوط به رشد مهارت‌های زندگی و روابط اجتماعی و افزایش مشارکت‌پذیری

کودکان

ردیف	منبع	کد	طبقه
۱	Mahmoudi, Mansour (2015), Moradi, Fatemeh (2015), Akbarnejad, Gholamreza (2017), Abdi, Beheshteh et al. (2008), Ebrahimi Ghavam, Soghari et al. (2010), Caroline Gooden (2013), Samuel Sean et al. (2008)	توسعه روابط اجتماعی	رشد مهارت‌های زندگی و روابط اجتماعی و افزایش مشارکت‌پذیری کودکان
۲	Qadrianpour, Samane (2018), Jian Pink et al. (2011), Hedayati, Mostafa (2016), Maleki Fatemeh (2018), Hassanvand, Bagher and Colleagues (2015), Mohammadi, Naima (2017), Caroline Gooden (2013), Gyor Gisson-John et al. (2013), Ninoby Corps et al. (2016), Bozgar et al. (2012)	تقویت مهارت‌های زندگی	رشد مهارت‌های زندگی و روابط اجتماعی و افزایش مشارکت‌پذیری کودکان
۳	Mirzaei, Reza (2017), Namjoo, Seyede Fateme (2009), Stephen Elliott (2009), Botvin et al. (2006)	رشد مشارکت‌پذیری اجتماعی	رشد مهارت‌های زندگی و روابط اجتماعی و افزایش مشارکت‌پذیری کودکان

شاخص بعدی بعد آموزشی و فرهنگی است که به‌عنوان یکی از ابعاد مهم در رابطه با ضرورت پرداختن به توانمندسازی برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی مورد توجه و تأکید قرار گرفته است.

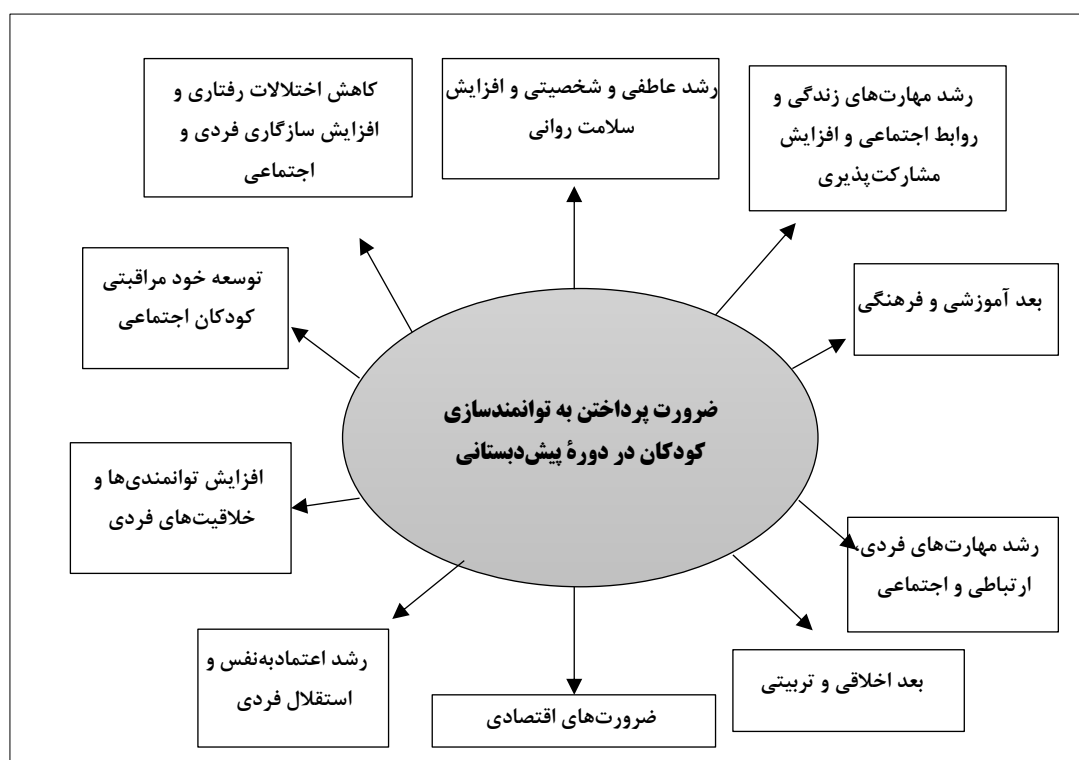
جدول ۱۰. طبقه‌بندی و کدگذاری مقوله‌های مربوط به بعد آموزشی و فرهنگی

ردیف	منبع	کد	طبقه
۱	Hedayati, Mostafa (2016), Talae, Ebrahim et al. (2015), Mohammadi Farsani, Fariborz (2017), Razavi, Abdolhamid et al. (2015), Kian, Marjan (2011), Refahi, Jaleh (2008), Jonathan Becker (2016), Morrison Gaoger (2007), Stephen Elliott (2009)	بهبود وضعیت تحصیلی در دوره‌های بعد	ضرورت‌های آموزشی و فرهنگی
۲	Sajjadiyeh, Narges et al. 2013, Ebrahimi Ghavam, Soghra et al. (2010), Maleki, Hassan, 2001, Johnny Nicole et al. (2016), Benjamin Bloom et al. (2016), Loris, Malagashi et al. (2015), Waldorf, Steiner et al. (2015), Zhian Pink et al. (2011), Ghasemtabar (2016)	به‌روزرسانی روش‌های آموزشی و افزایش کیفیت آموزشی	ضرورت‌های آموزشی و فرهنگی
۳	Zeinalpour Samira (2018), Hashemi, Ahmad et al. (2017), Takhti (2010), Condos Reevies (2010), Samuel, Sven et al. (2008)	آموزش‌های ارزش‌های فرهنگی و دینی	ضرورت‌های آموزشی و فرهنگی

بعد اقتصادی نیز به‌عنوان یکی از ابعاد مهم در رابطه با ضرورت پرداختن به توانمندسازی برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی مورد توجه و تأکید قرار گرفته است.

جدول ۱۱. طبقه‌بندی و کدگذاری مقوله‌های مربوط به بعد اقتصادی

ردیف	منبع	کد	طبقه
۱	Armand, Mohammad et al. (2013), Mirzaei Reza (2017), Namjoo, Seyede Fateme (2009), Geoger, Morrison (2007)	سرمایه‌گذاری اقتصادی و افزایش توان اقتصادی خانواده	ضرورت‌های اقتصادی
۲	Yasami, Sedigheh et al. (2015), Condos Reeves (2010), Tonker Nooran (2013)	رشد و توسعه اقتصادی	
۳	Akbarnejad Gholamreza (2017), Talaee, Ebrahim et al. (2015), Alipour Soleimani, Hossein (2014), Najafi, Mahmood et al. (2013), Abdi, Behshte et al. (2008), Ebrahimi Ghavam Soghra et al. (2010), Fouladi, Mohammad (2006), Wamaghi, Roshanak et al. (2009), Becker, Jonathan (2016), Loris Malagashi et al. (2015), Arthur Hawkins (2013), Giorgson John et al. (2013), Hanne Winkle (2004)	کاهش هزینه‌های مقابله با آسیب‌های اجتماعی	

نمودار ۱. ضرورت پرداختن به توانمندسازی کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوره پیش‌دبستانی

نظریه‌پردازان و پژوهشگران، افزایش توانمندی فردی و شخصیتی کودکان به‌عنوان یکی از ابعاد مهم در رابطه با الگوها و روش‌های توانمندسازی در مقابل آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی مورد توجه و تأکید قرار گرفته است.

سؤال دوم: جمع‌یافته‌های پژوهشی چه الگوها و روش‌هایی را به‌منظور توانمندسازی کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی ارائه می‌دهد؟

بر اساس اطلاعات جمع‌آوری‌شده و جمع‌یافته‌های پژوهشی داخلی و خارجی انجام شده از سوی

جدول ۱۲: طبقه‌بندی و کدگذاری مقوله‌های مربوط به افزایش توانمندی فردی و شخصیتی کودکان

ردیف	منبع	کد	طبقه
۱	Fazli, Rokhsare (2015), Armand, Mohammad et al. (2013), Mirzaei, Amirhamzeh (2017), Mirzaei Reza (2017), Mir Mohammadi, Hossein (2016), Ebrahimi, Ali Akbar (2013), Hedayati, Mostafa (2016), Hasanvand, Bagher (2015), Mohammadi, Naima et al. (2017), Yasami, Sedigheh et al. (2015), Talae, Ebrahim et al. (2015), Sajjadiyeh, Nargess et al. (2013), Ebrahimi Ghavam et al. (2015), Mohammadi Farsani, Fariborz (2017), Hafeznama, Mohammad et al. (2014), Jonathan Becker (2016), Jian Peng Et al. (2011), Giorgson John et al. (2013), Ninoby Corper et al. (2016), Samuel Son et al. (2008), Han winkle (2004)	آموزش و تقویت خودآگاهی و شناخت از خود	افزایش توانمندی فردی و شخصیتی
۲	Zeinalpour Samira (2018), Shamshiri Babak (2018)	آموزش باورها و ارزش‌های دینی	کودکان
۳	Emami Al Agha, Shirin (2018), Kadrianpour, Samaneh (2018), Akbarnejad, Gholamreza (2017), Mohseni Shaban (2017), Shirkhani, Tahereh (2016), Najjar Pournaseratabadi, Nargess (2014), Johnny Nicole et al. (2016), Rachel Ben (2016) 16, Benjamin Bloom et al. (2016), Loris Malagashi et al. (2015), Steiner Waldorf et al. (2015), Mondal Puja (2001), Arthur Hawkins (2013), Stephen Elliott (2009), Harkeneni Yulia (2002)	توانمندسازی روان‌شناختی کودکان	

کودکان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین الگوها در توانمندسازی کودکان در مقابل آسیب‌های اجتماعی معرفی شده که در آن می‌توان از روش‌های آموزش و تقویت خودآگاهی و شناخت از خود، توانمندسازی روان‌شناختی کودکان و آموزش باورها و ارزش‌های دینی استفاده نمود.

نکته بعدی، ارتقای مهارت‌های زندگی و مهارت‌های اجتماعی کودکان است که این عامل به‌عنوان یکی از ابعاد مهم در رابطه با الگوها و روش‌های توانمندسازی در مقابل آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی مورد توجه و تأکید قرار گرفته است.

با توجه به اطلاعات استخراج شده و جمع‌یافته‌های پژوهشی داخلی و خارجی انجام شده از سوی نظریه‌پردازان و پژوهشگران در خصوص الگوها و روش‌های توانمندسازی برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی در بعد افزایش توانمندی فردی و شخصیتی کودکان، مؤلفه‌های "آموزش و تقویت خودآگاهی و شناخت از خود، توانمندسازی روان‌شناختی کودکان و آموزش باورها و ارزش‌های دینی" به‌عنوان مهم‌ترین روش‌های توانمندسازی کودکان معرفی و تبیین شده‌اند. به‌بیان دیگر می‌توان گفت که از دیدگاه نظریه‌پردازان و پژوهشگران افزایش توانمندی فردی و شخصیتی

جدول ۱۳: طبقه‌بندی و کدگذاری مقوله‌های مربوط به ارتقای مهارت‌های زندگی و مهارت‌های اجتماعی کودکان

ردیف	منبع	کد	طبقه
۱	Moradi, Fateme (2018), Salki Maleki, Fateme (2018), Kakabari, Keyvan (2018), Akbarnejad, Gholamreza (2017), Mirzaei, Reza (2017), Mohseni, Shaban (2017), Armand, Mohammad et al. (2013), Mir Mohammadi, Hossein (2016), Hedayati, Mostafa 2016, Ebrahimi, Ali Akbar 2013, Ebrahimi, Amrollah et al. (2003), Mohammadi, Naima et al. (2017), Sajjadiyeh, Nargess et al. (2013), Rachel Benn (2016), Ninoby Corpus et al. (2016), Bloom, Benjamin et al. (2016) Waldorf, Steiner et al. (2015), Caroline Gooden (2013), Tonker, Noran (2013), Hawkens, Arthur (2013), Mondal Puja (2011), Jian Pink and Co-workers (2011), Elliott, Stephen (2009), Morrison Georger (2007), Harken yulia (2002), Botvin & Associates (2006), Hanne Winkle (2004),	آموزش مهارت‌های زندگی	ارتقای مهارت‌های زندگی و مهارت‌های اجتماعی به کودکان
۲	Jafari, Alireza (2014), Shirkhani, Tahere (2016), Mirzaei, Amir Hamze (2017), Mahmoudi, Mansour (2016), Talae, Ebrahim et al. (2015), Ebrahimi Ghavam et al. (2015), Abdi, Moheshteh (2008), Johnny Nicole et al. (2016), Becker, Jonathan (2016) 016, Corpus, Ninoby et al. (2016), Loris Malagashi et al. (2015), Gyor Gasson John et al. (2013), Bozegar et al. (2012), Condis Reeves (2010), Stephen Elliott (2009), Morrison Georger (2007), Vernon And Bernard (2006), George (2007), Gouley et al. (2015), Hafeznia, et al. (2014)	آموزش مهارت‌های اجتماعی	

توانمندسازی معرفی و تبیین شده‌اند. به بیان دیگر می‌توان گفت که از دیدگاه نظریه‌پردازان و پژوهشگران ارتقای مهارت‌های زندگی و همچنین مهارت‌های اجتماعی کودکان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین الگوها در توانمندسازی کودکان معرفی شده که در آن می‌توان از روش‌های آموزش مهارت‌های زندگی و همچنین آموزش مهارت‌های اجتماعی استفاده نمود.

با توجه به اطلاعات استخراج شده و جمع‌یافته‌های پژوهشی داخلی و خارجی انجام شده از سوی نظریه‌پردازان و پژوهشگران در خصوص الگوها و روش‌های توانمندسازی برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی در بُعد ارتقا و افزایش مهارت‌های زندگی و مهارت‌های اجتماعی به کودکان، مؤلفه‌های "آموزش مهارت‌های زندگی و آموزش مهارت‌های اجتماعی" به‌عنوان مهم‌ترین روش‌های

جدول ۱۴. مدل تحلیلی الگوها و روش‌های توانمندسازی کودکان دوره پیش‌دبستانی، جهت مقابله با آسیب‌های اجتماعی

الگوهای توانمندسازی کودکان دوره پیش‌دبستانی، جهت مقابله با آسیب‌های اجتماعی		
الگوی ۲	الگوی ۱	۱
ارتقای مهارت‌های زندگی و مهارت‌های اجتماعی به کودکان	افزایش توانمندی فردی و شخصیتی کودکان	۲
آموزش مهارت‌های اجتماعی (۱) آموزش مهارت‌های زندگی (۲)	توانمندسازی روان‌شناختی کودکان (۱) آموزش باورها و ارزش‌های دینی (۲) آموزش و تقویت خودآگاهی و شناخت از خود (۳)	۳

سازمان بهداشت جهانی (WHO) سلامتی را به‌عنوان یک هدف اجتماعی در جهان شناخته و برای ارضای نیازهای اساسی و بالارفتن کیفیت زندگی آن را اساسی می‌داند؛ بنابراین تقویت رشد عاطفی و شخصیتی و افزایش سلامت روانی در کودکان باید مورد توجه ویژه قرار گیرد. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که دوره پیش‌دبستانی فرصتی بی‌بدیل برای رشد همه‌جانبه و تعالی کودکان است (Fazli, 2015). صاحب‌نظران و پژوهشگران معتقدند که توانمندسازی کودکان در دوره پیش‌دبستانی برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی، سبب رشد عاطفی و روان‌شناختی، رشد و ثبات شخصیت کودکان و حتی افزایش سلامت روانی در آن‌ها می‌شود (Mondal, 2011 Kian, 2011, Mansoorian, 2017). از سوی دیگر آموزش توانمندسازی اجتماعی کودکان سبب کاهش اختلالات رفتاری و افزایش سازگاری فردی و اجتماعی در آن‌ها می‌شود به‌طوری‌که فراگیری

بحث و نتیجه‌گیری

در دنیای پیچیده و متحول کنونی شاید حیاتی‌ترین نیاز برای زندگی اجتماعی هر فرد آموزش و توانمندی باشد. پرورش دانش‌آموختگان واجد توانمندی‌های اجتماعی آرمان همه نظام‌های آموزشی دنیاست. لذا هدف از پژوهش حاضر بررسی اهمیت، الگوها و روش‌های آموزش و توانمندسازی کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی بود. آنچه از برآیند سنتز یافته‌های استخراج شده در این پژوهش برمی‌آید برای سؤال اول یعنی تبیین چرایی و ضرورت توجه و پرداختن به توانمندسازی کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در دوره پیش‌دبستانی، از سوی پژوهشگران و نظریه‌پردازان ۱۰ بُعد یا شاخص برای نشان دادن اهمیت و ضرورت این موضوع بیان شده است که به بحث و بررسی گذاشته می‌شود.

افزایش خلاقیت فردی، متأثر از آموزش مهارت‌های اجتماعی و توانمندسازی کودکان در این زمینه است (Ninoby, et al. 2016, Hasanvand, et al. 2015).

موضوعات مهم دیگری که در رابطه با توانمندسازی کودکان، توسط بسیاری از صاحب‌نظران بر آن تأکید شده است، تقویت باورها و ارزش‌های اخلاقی، کاهش مشکلات اخلاقی و بهبود منش فردی، بهبود و اصلاح روش‌های تربیتی و کاهش مشکلات تربیتی و اصلاح رفتار کودکان است که از جمله ضرورت‌های توانمندسازی کودکان به‌منظور مقابله با آسیب‌های اجتماعی است (Hashemi, 2017, Hasanvand, et al. 2015). رشد اخلاقی، تحت تأثیر میزان علاقهٔ کودک به معیارها و ارزش‌های معمول، ارتباط بسیاری با رشد و تکامل اجتماعی دارد. هر اندازه که در فن تعلیم و تربیت پیشرفت حاصل شده و معلومات و دانستی‌هایی که از لحاظ رشد و نمو کودکان و یادگیری آن‌ها به دست آمده کودکستان و نقش عمده آن به‌عنوان سرآغاز مفید و صرف‌نظر نکردنی در دوران تحصیلات و تعلیمات آموزشی و زندگی اجتماعی اهمیت حیاتی بیشتری کسب کرده است (Hanewinkel, 2004, Moradi, 2015, Hashemi, 2017, Mansoorian, 2017).

خودمراقبتی، رفتاری است که فرد با اتکا به دانش، توان و مهارت خود از سلامت خویش، مراقبت می‌کند در واقع یکی از مفاهیمی است که باید از سوی والدین و آموزش‌وپرورش به بچه‌ها آموزش داده شود، چراکه این موضوع یکی از مفاهیم اساسی حوزه سلامت است. سلامت یعنی پیشگیری از آسیب که یکی از ابعاد آن است. در دانش سلامت و پزشکی نوین بر خودمراقبتی تأکید بسیاری شده است. نتایج به دست آمده از پژوهش‌های گوناگون نشان می‌دهد که دانش‌آموزانی که از آموزش‌های اجتماعی در دوره پیش‌دبستانی و دبستان برخوردار بوده‌اند در مقایسه با دانش‌آموزانی که از چنین آموزش‌هایی بی‌بهره بوده‌اند از مهارت‌های خود مراقبتی بالاتری برخوردار هستند (Hawkins, 2018, Maleki, 2013 Kian, 2013)؛ به‌عبارت‌دیگر از جمله ضرورت‌های

مهارت‌های اجتماعی، محور اصلی تحول اجتماعی، سازگاری فردی و اجتماعی، بالارفتن کیفیت تعامل‌های اجتماعی و کاهش رفتارهای پرخطرگرایانه در کودکان مطرح شده است؛ به‌عبارت‌دیگر کاهش اختلالات رفتاری را به دنبال خواهد داشت و کودکانی که مهارت اجتماعی بیشتری دارند احتمال موفقیت بیشتری هم در جامعه دارند (Kakabrai, 2018, Kian, 2011, Emami, 2018 Al Agha, 2018).

رشد اعتمادبه‌نفس و استقلال فردی کودکان نیز با فراگیری مهارت‌ها و آموزش‌های اجتماعی افزایش یافته و بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده از مقالات و نظریات متعدد روان‌شناسانه، رشد مهارت‌های اجتماعی کودکان به آن‌ها اجازه می‌دهد ارتباط لذت‌بخش‌تری با هم‌سن‌وسالان خود داشته باشند و از طرف دیگر سبب حفظ استقلال فردی و توانمند شدن آن‌ها می‌شود (Ebrahimi, 2013, Mirzaei, 2017). تجمیع یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد که آشنایی و کسب مفاهیم اجتماعی منجر به ایجاد رابطه خوب و دوستانه با دیگران می‌شود. این مفاهیم مورد قبول جامعه است و باید از کودکی بر تقویت آن‌ها تأکید نمود. شناخت مهارت‌های ارتباطی، شناخت احساسات خود و دیگران و شناخت مسئولیت‌های فردی و اجتماعی که می‌توان با روش‌های مختلف آموزش داد از جمله مهم‌ترین این مهارت‌ها هستند. پژوهش‌ها در این زمینه نشان داده است که رشد مهارت‌های کلامی و اطلاعاتی کودکان، ایجاد آمادگی فردی برای تغییر و درنهایت رشد مهارت‌های ارتباطی منجر به توانمند شدن کودکان در زمینه‌های اجتماعی می‌شود (Maleki, 2018, Tonkar, 2013). نباید فراموش کرد که خلاقیت کودکان نیز نقش مهمی در آینده آن‌ها خواهد داشت. بر طبق نظریهٔ صاحب‌نظران و پژوهشگران کودکان خلاق راه‌حل‌های جدید برای مشکلات پیش رو پیدا می‌کنند و قادر خواهند بود مسائل پیرامون خود را مدیریت نمایند. از دیدگاه نظریه پردازان رشد قابلیت‌ها و توانمندی‌های عاطفی و روان‌شناختی کودکان و نیز

خصیصه‌ها، انتظارات و نیازهای خاص آن جامعه است؛ بنابراین بهبود وضعیت تحصیلی در دوره‌های بعد، به‌روزرسانی روش‌های آموزشی و افزایش کیفیت آموزشی و نیز آموزش‌های ارزش‌های فرهنگی و دینی ضرورت‌های آموزشی و فرهنگی هستند که بهترین زمان ارائه آن‌ها در دوران پیش‌دبستان است (Hedayati,2016, Kian,2011, Johnny,2016, Zeinalpour,2018)

یکی دیگر از مؤلفه‌های بااهمیت در توانمندسازی کودکان که از سوی بسیاری از نظریه‌پردازان مطرح می‌شود ضرورت‌های اقتصادی این نوع آموزش‌هاست (Geoger,2007, Najafi,2013). کارشناسان مسائل اجتماعی و فرهنگی معتقد هستند که از جمله مهم‌ترین مؤلفه‌های ضروری که توجیه‌کننده ارائه آموزش‌های اجتماعی به‌منظور توانمندسازی کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی، وجود دارند عبارت‌اند از: سرمایه‌گذاری اقتصادی و افزایش توان اقتصادی خانواده، رشد و توسعه اقتصادی و کاهش هزینه‌های مقابله با آسیب‌های اجتماعی که هر یک به نوعی سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت به حساب می‌آیند. در حوزه مدیریت اجتماعی سه مرحله پیشگیری، کاهش آسیب و مقابله وجود دارد که توانمندسازی در سبب پیشگیری خواهد داشت (Armand,2013, Geoger,2007, (Najafi,2013, Becker,2016).

بعد از بیان ابعاد گوناگون ضرورت و اهمیت توانمندسازی کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی، موضوع "تبیین الگوها و روش‌های توانمندسازی در مقابل آسیب‌های اجتماعی در دوران پیش‌دبستانی" مطرح می‌شود که در این پژوهش به‌عنوان سؤال دوم بیان شده است.

نتایج استخراج شده و تجمیع یافته‌های پژوهشی داخلی و خارجی انجام شده از سوی نظریه‌پردازان و پژوهشگران تبیین‌کننده دو الگوی کلی برنامه درسی برای انتقال دانش در این زمینه است. دو الگوی

توانمندسازی کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی عبارت‌اند از افزایش و ارتقای سازگاری اجتماعی، کاهش آسیب‌پذیری اجتماعی و افزایش سلامت اجتماعی که در نهایت منجر به خود مراقبتی در کودکان می‌شود (Maleki,2018, Hawkins,2013, Kakabrai,2018, Kian,2011, Mansoorian,2017).

موضوع مهم دیگری که نباید کم‌اهمیت پنداشته شود رشد مهارت‌های زندگی و روابط اجتماعی است که سبب افزایش مشارکت‌پذیری کودکان خواهد شد. شایستگی‌های اجتماعی کودک و میزان مشارکت او در فعالیت‌ها، دستاورد مهم توسعه برای موفقیت‌های اجتماعی بعدی وی است. تنها معیارهای پیش‌بینی موفقیت کودکان در بزرگسالی بهره‌هوشی، نمرات مدرسه و رفتار درون کلاس نیست، بلکه بررسی چگونگی تعاملات اجتماعی آنان طی معاشرت‌ها و رفتارهایشان با سایر کودکان، هم می‌تواند ملاک موفقیت آن‌ها در بزرگسالی باشد (Jian Pink et al.,2011, Mohammadi,2017, Namjoo,2009). یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهند که توسعه روابط اجتماعی، تقویت مهارت‌های زندگی و رشد مشارکت‌پذیری اجتماعی به‌عنوان مؤلفه‌هایی هستند که از نظر بسیاری از صاحب‌نظران جزو ضرورت‌های توانمندسازی کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی هستند (Mansoorian,2017, Abdi,2008, Qadrianpour,2018, Bozgar et al.,2012, Botvin et al.,2006).

بدون شک حساسیت و تأثیرپذیری کودکان از محیط‌های آموزشی و فرهنگی، دوام تأثیرات، پرورش توانایی‌های گوش دادن، سخن گفتن، مشاهده کردن، اندازه گرفتن و ... پرورش فضایل دینی، اخلاقی، حس انسان‌دوستی و کمک به هم‌نوع از هدف‌های آموزشی برای تربیت اجتماعی است که در دوره پیش‌دبستان با سرعت بیشتری نهادینه می‌شود. نیازهای آموزشی و فرهنگی برآمده و متأثر از فرهنگ و زمینه‌ای هستند که در آن محیط شکل گرفته‌اند و بالطبع منعکس‌کننده

Alexander (2015) Families and Schools Together, Inc. All rights reserved. Further reproduction is prohibited without prior written consent. FAST®, FASTWORKS® and Families and Schools Together®

AlHosseini, Fereshteh & Mehrmohammadi, Mahmoud (2011), Transformation of Curriculum Institutional Understanding: From Operational to Practical, Iranian Journal of Curriculum Studies, 6th Year, No. 22, Fall 2011, 58-29 [Persian].

Alipour Soleimani, Hossein (2014) Preschool Education from Theory to Practice, Master Thesis in Educational Sciences, Arak Azad University [Persian].

Armand, Mohammad et al. (2013) Preschool Education in South Korea, Preschool Education Development Journal, No. 18 [Persian].

Asadi, Mohammad (2016) Synthesis Research of Patterns, Educational Planning Studies Journal, Mazandaran University, Volume 5, Number 9 [Persian].

Bloom, Benjamin et al (2016) The Future of Educational Research in Preschool Education, Journal of Personal and Social Behavior, University of Princeton Volume 42, No. 8

Blutin Joseph, Pamela (2000), Curriculum Cultures, Translator: Mehrmohammadi, Mahmoud (2010), 2nd Edition, Samt Publications

Botvin, G. J. & Griffin, K. W. (2012). Life skills training as a primary prevention approach for adolescents drug abuse and other problem behaviors. The International Journal of Emergency Mental Health, 4, 41-47.

Botvin, G. J., Griffin, K. W. & Nichols, T. D. (2006). Preventing youth violence and delinquency through a universal school based prevention approach. Prevention Science.7, 403-408.

Bozgar et al. (2012) The Role of Preschool Education in Violence Prevention, Journal of

پیشنهادی صاحب‌نظران و پژوهشگران عبارت‌اند از: " افزایش آگاهی و توانمندی فردی، فکری و روحی کودکان" و "ارتقا و افزایش مهارت‌های زندگی و اجتماعی". نظریه‌پردازان و پژوهشگران برای الگوی اول، روش‌های "آموزش و تقویت خودآگاهی و شناخت از خود، توانمندسازی روان‌شناختی کودکان و آموزش باورها و ارزش‌های دینی" را مطرح نموده و همچنین "آموزش مهارت‌های زندگی" و "آموزش مهارت‌های اجتماعی" به کودکان پیش‌دبستان را بیان کرده‌اند.

با توجه به نتایج استخراج شده و تجمیع یافته‌های پژوهشی داخلی و خارجی و اهمیتی که در زمینه توانمندسازی کودکان به‌منظور پیشگیری و مدیریت آسیب‌های اجتماعی مطرح شد، پیشنهاد می‌شود که آموزش و توانمندسازی کودکان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی به‌صورت جدی در اهداف برنامه‌های درسی رسمی این دوره، قرار گیرد.

منابع

Abdi, Beheshte et al. (2008) Social Skills and Behavior Problems of Preschool Children in Iran, Journal of Developmental Psychology, No. 16 [Persian].

Abdollahi, Mohammad (2011), Social Damage and Its Evolution in Iran, Vol. 1, Tehran: Agaah Publications [Persian].

Adams, M. (2016), Teaching for diversity and social Justice, Third edition, New York and London, Routledge, Volume 54, No. 11Ebrahi

Aghabakhshi H, Sedighi B, Eskandari M. A surveyon the effective factors of the youths' tendency towards industrial drugs abuse. Social Res 2009; 2: 71-87. [Persian].

Akbarnejad, Gholamreza (2017) The Role of Education in Controlling Social Injuries among Students, Psychological Studies and Educational Sciences Quarterly Journal, No. 24 [Persian].

- Violence and Social Injury, Johns Hopkins University, Volume 13, No 31
- Caroline Gooden(2013) The Importance of Communication Skills, Journal of Violence and Social Injury, Johns Hopkins University, Volume 14, No 2 in Young Children. Human Development Institute • University of Kentucky. SUMMER 2013
- Chalmers, I., Hedges, L., & Cooper, H. (2002) A brief history of research synthesis. *Evaluation and Health Professionals*, 25, 12-37.
- Ebrahimi Ghavam, Soghra (2010) A Study and Analysis of Preschool Education Program Topics in Iran and Other Countries, *Educational Psychology Quarterly Journal*, No. 185 [Persian].
- Ebrahimi Ghavam, Soghra et al. (2015) Detailed Study of Traffic Safety Education Program for Preschool Children in Iran and Australia, *Traffic Management Studies*, No. 39 [Persian].
- Ebrahimi, Ali Akbar (2013) The Effectiveness of Preschool Immunization Program against Addictive Substances, *Rehabilitation Quarterly*, No. 55 [Persian].
- Ebrahimi, Amrollah et al. (2003) Preschool in the social development of primary school students, *Science and Technology Research Journal*, No. 1 [Persian].
- Emami Al-Agha, Shirin (2015) The Role of Preschool Education in Solving Behavioral Disorders in Children, *Children Empowerment Quarterly*, Volume 9, Number 3 [Persian].
- Fazli, Rokhsareh (2015) Why Preschool Education is Important, *Journal of Preschool Education* [Persian].
- Fazli, Rokhsareh (2017) The Relationship between Child Fate and Quality of Preschool Education, *Payvand Magazine*, No. 449 [Persian].
- Fooladi, Mohammad (2005) Factors of Social Injuries and Ways to Prevent It in Children, *Journal of Knowledge*, No. 91 [Persian].
- George S., Morrison (2007) *Early Childhood Education Today*. University of North Texas, Vol. 23, No. 121
- Ghadrianpour, Samane (2015) Sexual Education of Children in Preschool, *Preschool Education Development Quarterly Journal*, No. 37 [Persian].
- Ghasemtabar, N. (2016). Design and validation of the curriculum model of Iranian preschool curriculum. Phd dissertation, Unpublished, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University. [Persian]
- Giddens, Anthony & W. Sutton, Philip, Giddens Sociology (2010), Sixth edition, (revised and updated by Philip W. Sutton), Polity press, London, England
- Gouley, K. G., Brotman, L. M., Huang. K. Y., & Shrouf, K. E. (2015). Construct validation of the social competence scale in preschool-age children, *Social Development*, 17, 380-398.
- Hafeznia, Mohammad et al. (2014) Study of the effectiveness of life skills on reducing social harms, *Journal of Human Management Development*, No. 32 [Persian].
- Hanewinkel. R. A. & Bhauer, M. (2004). Fifteen month Follow- up results of a school –based life skills approach to smoking prevention. *Health education Research*, 19,745-137.
- Hashemi, Ahmad et al. (2017) Strategies for empowering children in preschool [Persian].
- Hassanoud, Baqer (2015) The Effect of Preschool Education on the Development of Social Skills of Preschool Children, *Quarterly Journal of Educational Psychology*, No. 37 [Persian].
- Hawkins, Arthur (2013) Preschool Training in Prevention of Violence, *Journal of Violence Prevention Studies*, Volume 2, Number 2
- Hedayati, Mostafa (2016) The Effect of Thought Stories on the Development of Social Skills of Preschool Children, *Philosophy and Child Quarterly*, No. 13 [Persian].
- Hosseini, S.R., (2011), A Glance at Crime Statistics in Iran, *Social Pathologies and Its*

- Evolution in Iran, Proceedings of the First National Conference on Social Pathologies in Iran, vol. 1, Iran Sociology Society [Persian].
- Hosseini, Shahla, Heydari, Mohammad Hossein, Sa'adatmand, Zohreh (2019), Research in Curriculum Planning: Vol 16, No 35(continues 62), fall 2019,82-105 [Persian]
- Jafari, Alireza (2014) The effect of educational games on social development of preschool children [Persian].
- Jaleh, Refa (2008) Life Skills Training in the Prevention of Social Injuries, New Finding Quarterly in Educational Management, No. 2 [Persian].
- Javadi, Farzane et al. (2016) The effect of life skills training and social adjustment, Green Innovation Quarterly, No. 37-38 [Persian].
- Johnny, Nicole et al. (2016), Increasing Empowerment and Individual Creativity in Children, Journal of Psychological Research, University of Ohio, Volume 3, Issue 1
- Jonathan Becker (2016), The Relationship between Children 's Personal, Communication and Social Skills Development on Their Psychological Ability, Journal of Psychoanalysis and Psychotherapy Studies, Volume 23, Issue 19
- Kakabraei, Keyvan (2019) The effectiveness of problem solving training on behavioral problems of preschool children [Persian].
- Karami Noori, Reza & Moradi, Alireza, Basics of Preschool Education, (2015) Journal of Growth, Tehran, Year 19, No. 12, January [Persian].
- Karimzade, Mansoureh (2017) The Role of Preschool Education in the Future of Children, Preschool Children Development Association Quarterly Journal, Volume 1, Number 3 [Persian].
- Kelly, Michael P., Barker, Marry, (2016) Why is changing health-related behavior so difficult?, public health 136 (2016) 109-116
- Mahmoudi, Mansour (2016) Preschool Education and Social Behavior, Preschool Education Development Journal, No. 30 [Persian].
- Malagashi, Loris et al. (2015), Determinants of Emotional and Personality Growth and Increasing Children's Mental Health, Mental Health Quarterly, Volume 16, Number 2
- Maleki, Hassan (2001) Social Dimension, Curriculum and Teacher Role, Teacher Development Journal, No. 163 [Persian].
- Maleki, Hassan (2019), Preliminaries of Curriculum Planning, Tehran: Sam samf Publications [Persian].
- Maleki, Hassan, (2009), Curriculum planning (action guide). Tehran: School Publications [Persian].
- Mansoorian, Mohammadreza (2017) A Study of the Role of Preschool Centers in the Comprehensive Development of Children, Journal of Psychology, Gorgan Branch of Azad University, Volume 3, Number 1 [Persian].
- Mehrmohammadi, Mohammad (2015), Methodology of Curriculum Studies, Position Publication [Persian].
- Mir Mohammadi, Hossein (2016) The Concept of Preschool Education in Iran, Curriculum Planning Approaches Journal, No. 2 [Persian].
- Mirzaei, Amir Hamze (2017) Preschool Need Today Supported Tomorrow Preschool Education Growth Magazine, No. 34 [Persian].
- Mirzaei, Reza (2017) The Role of Preschool Education in Reducing Students' Vulnerability, Quarterly Journal of Psychological Studies, No. 24 [Persian].
- Mofidi, farkhonde & Al-Gahband, Ali (2014), Preschool and Primary Education (Educational Sciences), Tehran, Payame Noor Publications [Persian].
- Mofidi, Farkhonde. (2014). Fundamentals of Education in pre-primary education. Tehran: SAMT. [Persian]

- Mohammadi Farsani, Fariborz (2017) Brain-compatible learning environment in preschool education [Persian].
- Mohammadi Farsani, Fariborz (2017) Description of Preschool Curriculum in the World with Developments and Challenges, Curriculum Planning Quarterly, No. 28 [Persian].
- Mohammadi, Naeima (2017) The effect of educational approaches on social skills of preschool children, Education Journal, No. 129 [Persian].
- Mohseni, Shaban (2017) The Role of Empowering Parents of Preschool Children on Reducing the Symptoms of Coping Disorder, Iranian Journal of Social Work, Volume 17, Number 4 [Persian].
- Mondal, Puja (2011) Elements, Sources and Types of Social Problems. Oxford Dictionary of Sociology. Vol. 54, No. 123.
- Mondal, Seik Rahim (2013), Social Structure, OBCs and Muslims, Economic and Political Weekly, Vol. 38, No. 46 (Nov. 15-21, 2003), pp. 4892-4897
- Moradi, Fateme (2015) Identifying Risk Factors of Family Factors on Aggressive Behavior of Children in Preschool, No. 39 [Persian].
- Mousavi Chalak, Hassan (2006) The Role of Education in Prevention of Social Injuries, Program Scientific Quarterly, No. 174 [Persian].
- Najafi, Mahmoud et al. (2013) Predicting social harms based on life skills in preschool, Journal of School Psychology, No. 144 [Persian].
- Najjarpour, Nosratabadi Narges (2014) The Role of the Family in the Prevention and Crime of Social Disasters, Master Thesis, Exceptional Child Psychology [Persian].
- Namjoo, Seyedeh Fateme (2009) Preschool in Iran, Japan and England, pre-school Roshd Magazine, Autumn 2009 - Issue 4 (Page 1 - From 32 to 32) [Persian].
- Navabinejad, Shokouh (2011), Normal and abnormal behaviors of children and adolescents and ways to prevent and treat abnormal, Parents and Educators Association Publications, Tehran [Persian].
- Ping, L & Meng, H (2006), The Quality Assurance System in Modern Distance Higher Education: Its Components and Operating Mechanism, 2006 Tsinghua Tongfang Knowledge Network Technology Co., Ltd. (Beijing)
- Pring, R. (2000). Philosophy of educational research. London: Continuum Light, R., & Pillemer, D. (1984). Summing up: The science of reviewing research.
- Rachel, Bonn (2016), The Relationship of Preschool Education to Personal Skills Development, Child Communication, Journal of Developmental Psychology, Volume 14, Issue 16
- Rajabipour, Mahmood and Najafi, Hossein (2012), A Research on Developmental Social Prevention of Juvenile Delinquency, Tehran: Mizan Publications [Persian].
- Ramey, C.T., Campbell, F.A., & Burchinal, M. (2000). Persistent effects of early childhood education on high-risk children and their mothers. Applied Developmental Science, 4, 2-14.
- Razavi Abdolhamid et al. (2015) The degree of adaptation of the intended and implemented curriculum in preschool 2, Quarterly Journal of Curriculum Theory and Practice, No. 5 [Persian].
- Ritzer, F. (2014). The Blackwell encyclopedia of sociology, Third Edition, USA, BLACKWELL PUBLISHING
- Ross, Wayn (2014), Social Studies Curriculum, the: Purposes, Problems, and Possibilities, fourth edition, New York, state university press
- Saadatmand, Z., Liaghatdar, M. J. & Sadeghian, Z. (2012). Preschool curriculum assessment under the supervision of education

- organization from the viewpoint of principals and educators of Isfahan. *Research in Curriculum Planning*, 9(8), 132-145. [Persian]
- Safi, Ahmad (2013), *Principles and Techniques of Guidance and Counseling in Educational Courses*, Tehran: Raheed Publications [Persian].
- Sajjadih, Narges et al. (2013) Detailed Critique of Preschool Activities, *Quarterly Journal of Theory and Practice in Curriculum*, No. 2 [Persian].
- Saleki Maleki, Fateme (2015) Study of Verbal Information Behavior of Preschool Children in Tehran, *Quarterly Journal of Theoretical and Applied Research*, Year 8, No. 5 [Persian].
- Samuelsson Ingrid Pramling and Yoshie Kaga(2008) *The contribution of early childhood education to a sustainable society*. Paris, UNESCO 2008
- Sediq Sarvestani, Rahmatollah (2007) *Social Pathology (Sociology of Social Deviations)*. Tehran: Its Publications [Persian].
- Seif, Ali Akbar, (2005) *Measurement, assessment*. Tehran: Dora Publications [Persian].
- Seyf, Ali Akbar. (2017). *New Psychology: Psychology of Learning and Education*. Tehran: Doran. [Persian].
- Shamshiri, Babak (2019) Presenting the Indigenous Model of Religious Education of Preschool Children, *Quarterly Journal of Preschool Education Development*, No. 37 [Persian].
- Shariatmadari, Ali, (2015), *Society and Education*, Tehran: Amir Kabir Publications [Persian].
- Shikhavandi, Davar (2007), *Sociology of Social Pathology and Deviations*, Tehran: Ghatre Publication [Persian].
- Shirkhani, Tahereh (2016) *The Importance of Empowering Children in Preschool*, Iranian Journal of Social Work, Volume 15, Number 3 and 4 [Persian].
- Sotoude, Hedayatolla (2019), *Social Pathology (Sociology of Deviations)*, Avaye Noor Publications, [Persian].
- Steiner Waldorf et al. (2015), *The Impact of Preschool Education on Improving Educational Methods and Empowering Children*, *Quarterly Journal of Educational and Psychological Studies*, Volume 67, Issue 10-11
- Stephen N. Elliott. (2009) *Social Skills Development Social Skills Development in Early Childhood in Early Childhood Enabling Learning*, Growing Friends.psychorp.
- Tajalli,f, who didn't. *Procedia social and behavioral sciences*. No. 5, pp 1390-1395.
- Takhti, Mohammad (2010) *The effect of preschool education on the growth of children's creativity in primary school*, Master Thesis in Educational Psychology, Babolsar Branch of Azad University [Persian].
- Talae, Ebrahim, Big, Hamideh (2015), *Explaining the Necessity of Early Childhood Education (Pre-School) Based on Evidence Synthesis Research*, *Contemporary Empirical*, *Quarterly Journal of Education*, No. 122, p. 90 [Persian].
- Vamaghi, Roshanak et al. (2009) *Development of a Social Injury Reduction and Control Document*, *Social Welfare Quarterly*, No. 32 [Persian].
- Vernon A., & Bernard, M. E. (2006). *Applications of REBT in schools: Prevention, promotion, intervention*. In A. Ellis, & M. E. Bernard (Eds.), *Rational emotive behavioral approaches to childhood disorders*. New York: Springer.
- World Health Organization. (2007). *Chronic diseases and health Promotion*. Retrieved January10, from www.who.int/chp/en

Yasemi, Sedighe et al. (2015) Comparison of social skills of preschool children, Journal of Preschool Studies, No. 2 [Persian].

Zeinalpour Samira (2019) Phenomenology of religious education of preschool children, Quarterly Journal of Educational Sciences from the Perspective of Islam, No. 11 [Persian].

اسناد و مدارک

Iran Information Center of the Ministry of Interior, 2016 [Persian].

Iran Fundamental Transformation document of education 2010 [Persian].

Iran National Document on Early Childhood Comprehensive Growth and Development, 2013 [Persian].

Iran Textbooks Planning and Compilation Office, 2015 [Persian].

Iran Sixth Development Plan, 2016 [Persian].